

FYLKESMANNEN I SØR - TRØNDELAG

MILJØVERNDELINGEN

RAPPORT

5
8-1987

LANDBRUKSKONTROLLEN

1987

FAGGRUPPE:

- FISK
- KART OG DATA
- NATURVERN, FRILUFTSLIV
- VANN, AVLØP, RENOVASJON
- VILT
- VASSDRAGSFORVALTNING

TRONDHEIM

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
MILJØVERNAVDELINGEN

FYLKESMANNEN I SØR-TRØNDELAG
Miljøvernavdelingen
Deweym.

LANDBRUKSKONTROLLEN 1987

Utarbeidet av
Hallvard Berget

NOVEMBER 1987

INNHALDSFORTEGNELSE.

1. INNLEDNING.

2. OVERSIKT OVER KONTROLLEN 1987.

3. STATUS FOR LANDBRUKSKONTROLLEN.

4. ØKONOMISKE VIRKEMIDLER VED UTBEDRING.

5. HANDLINGSPLAN MOT LANDBRUKSFORURENSNINGER. INFORMASJONSUTVALGET.

6. PROBLEMSTILLINGER I FORBINDELSE MED LANDBRUKSKONTROLLEN.

INNLEDNING.

Denne rapporten oppsummerer arbeidet med kontroll av landbruksforurensninger utført ved fylkesmannens miljøvernavdeling i 1987.

Rapporten omfatter både førstegangskontroll og etterkontroll av tidligere pålegg. Avdelingens syn på kontrollvirksomheten kommer også til uttrykk i rapporten. Feltarbeidet i 1987 er i hovedsak utført av Marit Eriksson og Geir Næss som var tilsatt i perioden 22.juni t.o.m. 31.juli 1987. Totale kostnader for kontrollen i 1987 beløper seg til ca. 65.000 kroner. Rapporten er utarbeidet av Hallvard Berget, miljøvernavdelingen.

2. OVERSIKT OVER KONTROLLEN 1987

TABELL 1 NYKONTROLLER 1987.

KOMMUNE	VASSDRAG	ANTALL			PÅLEGGSPROS
		BRUK	PÅLEGG 1	PÅLEGG 2	
AGDENES	ÅREMSELVA	2		2	
----	LITLVATN	10	2	2	
----	STORVATN	13	3	6	
BJUGN	EIDSVATN	21	5	10	
HEMNE	VINJEFJ.	1		1	
M.GAULD.	GYNILLA	1		1	
OPPDAL	DRIVA(DRI)	74	12	20	
----	----- (SUN)	29	8	10	
TR.HEIM	NIDELVA	6		6	
SKAUN	VIGGJA	1		1	
HOLTÅLEN	GAULA	1		1	
		159	30	60	56

Pålegg 1 er gitt uten varsel om forurensningsgebyr. Pålegg 2 omfatter gebyrvarsel. Alle gebyr for 1987 er satt til kr.4000.- og disse kan bli innkrevd hvis den fastsatte utbedringsfrist ikke overholdes.

Lekkasje fra gjødselkjeller, behov for utbedring?

TABELL 2 ETTERKONTROLLER 1987.

KOMMUNE	VASSDRAG	ANTALL			MRK.
		BRUK	PÅLEGG	INNKR.GEBYR	
MALVIK	STORELVA	13	6	5	
-----	SAGELVA	6	2		
MELHUS	VIGDA	5	2		
-----	RATBEKKEN	7	4	1	
-----	LANGBK.	2	2		
-----	KJELA	1	1		
-----	LYNGA	6	1	1	
-----	BØVRA	4	5		
M.GAULDA	ILA	22	9	4	
-----	STAVILA	49	19	10	
OPPDAL	DRIVA(DR)	4			
-----	----(SU)	1			
ORKDAL	HOSTON	3	1	1	
-----	GANGÅSVAT.	25	7	3	
-----	USTØRJA	14	5	4	
-----	TONGA	2			
RISSA	PRESTELVA	7	3		
SNILLFJ.	SNILLD.EL	9	4		
-----	BERGSELVA	6	2		
TR.HEIM	RISTAN	10	5	3	
-----	JONSV.	10	3		
ÅFJORD	STORD.ELV	35	8		
SUM		242	86	32	

I tillegg til ovennevnte pålegg er det gitt 8 forenklede pålegg for gjødsel og 2 for silopressaft. Totalt er det gitt 27 nye pålegg for pressaft og 69 for gjødsel. Det er ettergitt 18 gebyrkrav etter søknad fra bruker og med dokumentasjon fra landbrukskontoret av de forhold som har medført frafall av gebyr.

3. STATUS FOR LANDBRUKSKONTROLLEN.

Oversikten over førstegangskontrollerte bruk er som følger:

TABELL 3

ÅR	ANT. NYKONTR.	ANT. REAKSJONER.	FEILPROSENT
1982	171	101	59
1983	279	184	66
1984	278	191	68
1985	421	183	44
1986	358	193	54
1987	159	90	56
SUM	1666	942	56

Årsaken til nedgang i førstegangskontrollerte bruk for 1987 er prioritering av etterkontroll.

VASSDRAGSOVERSIKT.

TABELL 4. FØRSTEGANGSKONTROLLERTE VASSDRAG PR. 1987.

KOMMUNE	VASSDRAG	MERKNAD
AGDENES	LENA	DELVIS ETTERKONTROLLERT
---	LITLVATNET	
---	STORVATNET	
HEMNE	ROVATNET	
HITRA	BARMANNSFJORDEN	
HOLTÅLEN	HESJA	
MALVIK	STORELVA	FERDIG ETTERKONTROLLERT
---	SAGELVA	FERDIG ETTERKONTROLLERT
MELDAL	RINGAVATNET	DELVIS ETTERKONTROLLERT
MELHUS	BØVRA	
---	KJELA	FERDIG ETTERKONTROLLERT
---	LANGBEKKEN	FERDIG ETTERKONTROLLERT
---	LYNGA	FERDIG ETTERKONTROLLERT
---	RATBEKKEN	FERDIG ETTERKONTROLLERT
M. GAULDAL	STAVILA	FERDIG ETTERKONTROLLERT
-----	ILA	FERDIG ETTERKONTROLLERT
ORKDAL	HOSTON	FERDIG ETTERKONTROLLERT
----	GANGÅSVATNET	FERDIG ETTERKONTROLLERT
----	USTØRJA	FERDIG ETTERKONTROLLERT
RENNEBU	ILA	
RISSA	BOTNEN	DELVIS ETTERKONTROLLERT
-----	SKAUGA	DELVIS ETTERKONTROLLERT
SKAUN	VIGDA	DELVIS ETTERKONTROLLERT
----	LAUGEN	
SNILLFJORD	SNILLDALSELVA	FERDIG ETTERKONTROLLERT
-----	BERGSELVA	FERDIG ETTERKONTROLLERT
TRONDHEIM	JONSVATNET	FERDIG ETTERKONTROLLERT
-----	RISTAN	FERDIG ETTERKONTROLLERT
ÅFJORD	STORDALSELVA	FERDIG ETTERKONTROLLERT
BJUGN	EIDSVATNET	

4. ØKONOMISKE VIRKEMIDLER VED UTBEDRING

Landbruksdepartementet har for 1987 bevilget 1,8 mill. kr. i tilskudd til utbedring av gjødsellager og kr. 800.000 i tilskudd til silo- og høytørkeanlegg i Sør-Trøndelag.

Disse midlene harmonerer bra med fylkeslandbrukskontorets kapasitet på planleggingssiden. Kontrollresultatene viser imidlertid at behovet for statlig økonomisk bistand må være betydelig større enn det som kommer til uttrykk gjennom planleggingen. Manglende egenkapital kan også være årsak til at utbedring ikke blir foretatt.

Lån og tilskuddsordningen administreres av fylkeslandbrukskontoret. Fondsavsetninger er en annen mulighet for å få finansieringen til å gå sammen. Denne muligheten bør benyttes av de som har behov for det.

5. HANDLINGSPLAN MOT LANDBRUKSFORURENSNINGER. INFORMASJONSUTVALGET.

Det fire-årige programmet for handlingsplan mot landbruksforurensninger skal fortsette ut 1988. Handlingsplanen tar spesielt sikte på kartlegging av arealavrenningsproblematikken. Resultatene fra forsøksvirksomheten vil danne grunnlaget for de tiltak som bør settes inn på de forskjellige områder innen feltet landbruksforurensning.

Informasjonsdelen i handlingsplanen fungerer bra. Som eksempel kan nevnes overhead-seriene som er utgitt av GEFO sentralt. Disse er vist på møter, bl.a. i forbindelse med avslutning av kurset "Forurensning fra landbruket -- ressurser på avveier." Miljøvernavdelingen har deltatt på 5 slike kursavslutninger våren 1987. Tilsammen har ca. 300 deltatt i dette brevringkurset 1986/87. Kurset vil også bli kjørt vinteren 1987/88.

De fylkesvise informasjonsutvalg i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag var samlet til fellesmøte i Verdal 26. og 27. mai 1987. Samlingen var positiv, og en rekke spørsmål av faglig art ble diskutert. Befaring til GEFO's prøvefelter ved Leksdalsvatnet var også innlagt i programmet. Ved samme befaring ble det også tid til gårdsbesøk og en tur til erosjonsutsatte områder i Helgådalen.

Erosjonsproblemer.

6. PROBLEMSTILLINGER I FORBINDELSE MED LANDBRUKSKONTROLLEN.

1. Forurensningssituasjonen og landbrukets bidrag

Kjennskapet til forurensningssituasjonen i fylkets vassdrag er ikke god nok. Det er imidlertid et faktum at landbruket bidrar med en betydelig del av forurensningsbelastningen i flere vassdrag. Det vises her til vassdragsundersøkelse, bl.a. i Børselva. Et anslag over forurensningssituasjonen i de viktigste vassdrag i fylket er satt opp i miljøvernavdelingens langtidsplan 1987-90.

2. Samarbeid med landbruksmyndighetene.

Samarbeidet med landbruksmyndighetene fungerer godt og bygger i hovedsak på gjensidig informasjon både i enkeltsaker og saker av mer prinsipiell karakter.

3. Kontrollvirksomhet m.v..

Fylkesmannen er tillagt ansvaret med å føre tilsyn med at forskriftene for husdyrgjødsel og pressaft følges. Dette arbeidet foregår hovedsaklig i juni og juli og omfatter punktutslipp. Med vel 4000 husdyrbruk i fylket sier det seg selv at kontroll av alle bruk til en hver tid er en umulighet. Det vil derfor være av stor betydning at den enkelte bruker kjenner sitt ansvar i forhold til forskriftene.

Henvendelser til miljøvernavdelingen tyder på at vinterspredning av husdyrgjødsel er et problem i enkelte distrikter. Topografien langs vassdraga i fylket tilsier at så godt som all vinterspredning vil være forbudt på grunn av avrenningsfare. Misforhold mellom dyretall og lagerkapasitet er hovedårsaken til at vinterspredning er nødvendig. Et ønske om å stoppe all vinterspredning vil kreve totalforbud uten unntaksmuligheter. Et slikt forbud vil komme i de nye gjødsselforskriftene. Fylket har et betydelig antall pelsdyrfarmer. En del av disse har ikke tilfredsstillende forhold når det gjelder gjødsel-lagring. Systematisk kontroll av disse er ikke utført fra miljøvernavdelingens side i 1987. Problemene omkring disse farmene krever at kontroll må inngå som en del av miljøvernavdelingens arbeidsoppgaver.

Etterkontroll er i år viet betydelig oppmerksomhet. Resultatet av denne ble 96 nye pålegg av i alt 242 utførte etterkontroller. Disse tall viser at etterkontroll er svært viktig. Det er innkrevd 32 forurensningsgebyr med samlet gebyrsum på ca. kr. 130.000,-. Av disse er ca. 15 frafalt innen betalingsfristen på 4 uker. Etterkontroll uten effektivering av gebyrvarsel (evt. annen reaksjon) har liten verdi. Bruken av virkemidler vil være av stor betydning i arbeidet med å eliminere forurensningskilder i landbruket.